

## Bericht van de voorzitters

### **Hoe verder met de open einden van het pensioenakkoord?**

#### **Teleurstelling na het Kamerdebat**

Over het teleurstellende Kamerdebat van 14 juli hebben we het in een eerdere nieuwsbrief al gehad. Het enige dat nog een beetje hoopvol stemde, was de door Pieter Omtzigt afgedwongen hoorzittingen in de Tweede Kamer en de toezegging van de minister dat voor 1 oktober met de organisaties van gepensioneerden een afspraken worden gemaakt over hun inbreng in het vervolgtraject. Dat gesprek zal 21 september plaats vinden. De volgende onderwerpen staan op de agenda:

- Traject van verdere wetgeving en de momenten waarop en hoe wij erbij betrokken worden. Het gaat om daadwerkelijke betrokkenheid in de besluitvorming, dus niet alleen maar 'we hebben naar jullie geluisterd'.
- Actieve rol op het transitie- en ingroeipad als vertegenwoordigers van de direct belanghebbenden (gepensioneerden). Concretisering van de wijze waarop mede besluitvorming in deze verdelingsvraagstukken gaat plaatsvinden.
- Visie van de minister m.b.t. het oplossen van de te veronderstellen problemen bij de transitie en tijdens de overbruggingsperiode. Gaat ook om zijn wil om samen (minister/overheid, sociale partners, pensioenfondsen) met ons tot oplossingen te komen. Die wil moet er wat ons betreft zijn, want alleen als de wil er is worden oplossingen gevonden. Ons doel is te zorgen dat de mogelijk komende kortingen niet doorgaan en dat er op zijn minst enig indexatieperspectief komt. Bij de transitie (het invaren van vermogen en rechten) is evenwicht tussen generaties uitgangspunt, maar wat ons betreft kan dat evenwicht er pas zijn als eerdere onevenwichtigheid wordt rechtgetrokken. De pensioenregeling behoort tot het domein van de sociale partners, maar als het om verdeling van vermogen gaat, horen wij erbij te zijn.
- Nieuw contract vraagt vernieuwing van de governance (bestuurlijke inrichting). Van groot belang is, dat de rol van gepensioneerden als belangrijke deelnemers in pensioenfondsen fors wordt versterkt. In het nieuwe stelsel komt het risico direct bij de deelnemers en hun gespaarde geld te liggen. Dus ook bij gepensioneerden. Hun rol moet daarom verstevigd worden.
- Daarna afspraken over het verdere traject.

#### **Onze inbreng op het zogenoemde transitie- en ingroeipad**

We gaan ons nu eerst voorbereiden op de hoorzittingen en het gesprek met minister Koolmees. Voor de seniorenorganisaties zijn een paar aspecten van essentieel belang. Als vertegenwoordigers van ruim 3 miljoen direct belanghebbenden willen zij met de minister en de sociale partners daadwerkelijk aan de onderhandelingstafel zitten waar de



oplossingen voor de open einden worden besproken. Er wordt in het pensioenakkoord veel van de uitvoering van het nieuwe pensioencontract overgelaten aan sociale partners en pensioenfondsen, maar er wordt te weinig kader aangegeven waarbinnen de pensioenfondsen kunnen en mogen werken. Dat zal worden opgepakt in het wetgevingstraject, dus op politiek niveau. De minister heeft al toegezegd, dat de seniorenorganisaties tussentijds in dit wetgevingstraject zullen worden betrokken. De ervaringen in de klankbordgroep (vooral de laatste maand) zijn van dien aard, dat 'betrokken zijn' veel te vrijblijvend en dus niet genoeg is. Dat moet deze keer anders.

Verder is het aan de sociale partners, met op de achtergrond de pensioenfondsen, overgelaten om in de komende jaren de transitie (de overgang van het huidige naar het toekomstige pensioencontract) te regelen, met een transitie (arbitrage) commissie als uiteindelijke beslisser. Een belangrijk onderdeel van die transitie is hoe het pensioenvermogen, dan wel opgebouwde pensioenrechten, omgezet kunnen worden in het meer individueel aangegeven vermogen en tegen welke voorwaarden die omzetting gebeurt. Het zogenoemde invaren. Voor de organisaties van gepensioneerden is het essentieel dat daarbij op z'n minst onevenwichtigheid van nu wordt weggewerkt. Pas dan komen we tot de in de hoofdlijnennotie genoemde evenwichtigheid. Onevenwichtig was en is dat er jarenlang te weinig pensioenpremie is betaald en dat de gepensioneerden de rekening hebben betaald van de steeds meer dalende rente. Alle wetenschappers, en we hebben er heel veel gesproken, erkennen dat deze feiten kloppen, maar dat het bereiken van evenwicht in de generaties een politieke zaak is. Daarom moeten we ook dat politieke spel actief beïnvloeden. Omdat het vooral om de gepensioneerden gaat, kan de oplossing niet gevonden worden zonder dat de gepensioneerden daarin een forse stem hebben gehad. De basis vormt de al gekregen toezegging dat we regelmatig bij het wetgevingstraject betrokken zullen worden. Maar dat is niet genoeg.

En dan is er nog de overbruggingsperiode van 5 tot maximaal 6 jaren. Eerst is zo'n 1 ½ jaar nodig voor de wetgeving en de daarmee gepaard gaande uitwerkings- en verfijningsdiscussies. Daarna zullen de pensioenfondsen (ze zijn overigens zich nu al aan het voorbereiden, maar moeten nog komende beslissingen ook afwachten) de nieuwe afspraken verwerken in hun besluitvorming en in hun technische en operationele systemen. Los van het feit dat dit nog best lastig zal zijn, is het de vraag wat er in die 5 tot 6 jaren gaat gebeuren. Zoals het er nu uit ziet worden de regels van nu ook gebruikt voor de komende 6 jaren en dat betekent dat op basis van de erkende problemen bij de huidige rekenregels er geen indexatieperspectief is en dat bij de verwachte lage rentestand er kortingen zullen gaan komen. Weliswaar heeft minister Koolmees gemeld, dat hij bereid is ten tweeden male (vorig jaar ook al) op basis van bijzondere economische omstandigheden de kortingen volgend jaar te beperken, maar een geringe korting wordt nog steeds voorzien. Voor daarna is er niets geregeld en zullen sociale partners zich moeten buigen over dit zogenoemde 'ingroeipad'. De minister heeft volstaan te melden dat hij het chagrijn van de gepensioneerden begrijpt, maar hij heeft nergens laten blijken dit probleem te willen helpen oplossen. Ook dit punt is voor ons essentieel, we willen dat de minister het probleem erkent, dat hij bereid is om mee te willen werken aan oplossingen en dat te doen samen met ons, de vertegenwoordigers van de gepensioneerden. Het kan niet zo zijn, dat iemand van nu 77 jaar



tot nu toe nog geen enkelen indexatie heeft gehad (12 jaren lang) en dat hij/zij nog moet wachten tot het moment dat hij/zij gemiddeld op 83-jarige leeftijd is overleden. Met andere woorden, met de direct belanghebbenden, de gepensioneerden, aan tafel om samen als medeverantwoordelijken het probleem aan te pakken en op te lossen. Technisch zijn er al verschillende mogelijkheden voorhanden, dus gaat het nu nog om de wil. En vlak voor de verkiezingen zou dat toch voor politiek Den Haag een zeer zwaarwegend issue moeten zijn!

### **Voorgenomen activiteiten**

De seniorenorganisaties (Koepel Gepensioneerden, ANBO en KBO-PCOB) zitten op één lijn als het gaat om het plan van actie en de 'boodschappen', wat we willen bereiken. Veel voorwerk is al gedaan. Besprekingen zullen worden gevoerd met vakbonden, werkgevers en pensioenfondsen. Inmiddels is al indringend gesproken met Tuur Elzinga van het FNV, die niet alleen onze wensen begrijpt maar ook ziet, dat wij erbij betrokken moeten worden. De vakbonden zitten evenals wij in hun maag met de transitie en de overbruggingsperiode. Daarin gaan we zoveel mogelijk gezamenlijk optrekken.

Met de drie grootste pensioenfondsen zijn inmiddels op bestuurlijk niveau (inclusief de voorzitters) afspraken gemaakt voor overleg (komende twee weken).

Omdat voor een belangrijk deel het aankomt op wetgeving zijn contacten met politici een must, waarbij de hoorzittingen een belangrijk moment vormen. In de toegezegde bespreking hopen wij de minister te overtuigen dat hij in de voor ons cruciale richting (zie hierboven) zal moeten meebewegen. De partijen in de Tweede Kamer hebben we nodig om druk te kunnen zetten.

Als dat allemaal tot niets leidt, komen er na september radiocommercials, waarin ook gereageerd kan worden op eventueel Prinsjesdag nieuws. Omlijnd door zo veel mogelijke free publicity (nieuws via de media). Als dat daarna nog nodig is komen er symbolische noodrem-acties en manifestaties. Dat is het moment dat we ook de etalage opentrekken met een overzicht van wat de verschillende partijen hebben gedaan of nagelaten op pensioengebied. Die maken we openbaar. Weliswaar geen direct stemadvies, maar het moet wel duidelijk worden wie wat voor de gepensioneerden heeft gedaan.

Ondertussen bereiden we juridische acties voor, waarbij we een andere weg zullen kiezen dan de organisaties die nu juridisch in actie zijn gekomen. Onze juridische adviseurs geven die acties (beroep op Europese regelgeving en verkeerde interpretatie van de pensioenwet) niet veel kans van slagen, maar er is wel kans van slagen als een grote groep direct belanghebbenden bij het tot stand brengen van oplossingen niet mee heeft kunnen doen. Van belang is dan ook dat het niet redelijk en billijk is, als er omwille van het vastlopen van het oude stelsel een nieuw stelsel heeft moeten komen en dat willens en wetens in de overbruggingsperiode daarmee geen rekening wordt gehouden. Men heeft immers erkend, dat het oude stelsel niet deugde?

Tenslotte zijn er in maart verkiezingen. In december, januari en februari zullen we grote inspanningen doen om de inwoners van Nederland duidelijk te maken hoe de verschillende



partijen in de pensioendiscussie zitten. Vooral met betrekking tot de gesignaleerde problemen. Geen stemadvies, maar wel een pensioenwijzer.

### **Samenvatting van wat we de komende maanden willen bereiken.**

1. In het toekomstig stelsel zal onder normale financieel economische omstandigheden voor gepensioneerden voldoende indexatieperspectief aanwezig moeten zijn. Voor de liefhebbers van meer inhoud: dat perspectief zal afhankelijk moeten zijn van de gemeten en gekozen risicohouding binnen het fonds over de verschillende generaties van gepensioneerden en de risicohouding binnen die generaties (keuze: standaard, meer risico, minder risico)
2. Bij de transitie van het oude naar het nieuwe pensioencontract zal het ontvangen pensioen voor gepensioneerden onder normaal financieel economische omstandigheden na transitie niet lager mogen zijn dan daarvoor.
3. Bij de transitie is evenwichtigheid (tussen de generaties) uitgangspunt, waarbij bestaande onevenwichtigheid wordt hersteld en waarbij rekening wordt gehouden met het te verwachten resterende levensverwachting van de generaties.
4. Voor het ingroeipad van 6 jaren (hoe kom je van A, 2021, naar B, het moment van invaren) zullen we oplossingen moeten vinden tot het voorkomen van kortingen en het bieden van enig indexatieperspectief, tenzij bijzondere omstandigheden roet in het eten gooien. Belangrijkste redenen zijn het voorkomen van onrecht voor mensen, die al langere tijd geen indexatie hebben gekend, en het voorkomen van wantrouwen in het hele stelsel en de invoering van het nieuwe stelsel.
5. Bij het proces van ingroeien en transitie is een gelijkmatig verloop nodig en dienen schokken tussentijds, bij de transitie en direct daarna te worden voorkomen.

### **Tenslotte**

We hopen dat de voorgenomen acties niet nodig zijn, maar wij staan met elkaar in de startblokken 'voor het geval dat'.

Jaap van der Spek en Joep Schouten